

Ur boken:
**”Ett sekel med psykiatri – psykkulturens inflytande på
samhället, del II, (år 2001), av Peter Anstrin**

Kapitel 14

Psykiatri och droger

”Går man igenom listan över narkotikaklassificerade preparat i Sverige, finner man att dessa till nästan 100 procent ursprungligen använts i medicinskt syfte innan de ’introducerades’ som missbruksmedel.”

- Ur Narkotikaproblemets bakgrund, av Börje Olsson

”Psykologer, psykoterapeuter började omedelbart att lansera ecstasy med fantastiska lovord. Det skulle laga spruckna relationer, äktenskap, stimulera till kontakter och till och med rädda världsfreden, menade de.”

- Tidningen Expressen

”När LSD först introducerades i USA 1949 så välkomnades det varmt av den vetenskapliga kåren. Inom ett årtionde hade drogen nått en hög status hos psykiatrikerna. ... Mer än tusen kliniska avhandlingar skrevs om ämnet, i vilka man diskuterade cirka 40 000 patienter. ... En entusiastisk forskare skrev att det skulle vara möjligt att rensa upp i Los Angeles slumkvarter med hjälp av LSD.”

_ Ur boken Acid Dreams

Så gott som alla droger som missbrukats har gått igenom läkarnas och i synnerhet psykiatrins händer - och hyllats av dem - innan de hamnade på gatan. Det gäller opium, heroin, kokain, amfetamin, bensodiazepinerna, ecstasy och inte minst den av psykiatri högt lovordade LSD:n. Därmed kan man säga att om inte psykiatri hade funnits hade vi med största säkerhet inte haft dagens omfattande drogmissbruk.

Opium

Opium är en av de äldsta drogerna i människans historia. Opiummissbruk har plågat världsdelar i århundraden, ja, årtusenden. Men det har även inneburit en lukrativ marknad för vem som helst som påstått sig kunna kurerat vad som helst.

1663 startades föregångaren till Medicinalstyrelsen som senare blev dagens Läkemedelsverk: Collegium Medicum. Det var drottning Kristinas livläkare, Grégoire

Francois du Rietz som startade detta broderskap med det uttalade syftet att övervaka och försvara alla läkare som anslöt sig till broderskapet - samt slå ut alla vad som idag skulle kallas alternativläkare. du Rietz favoritmedicin på den tiden var kvicksilver- och opiumbaserad och han och hans kolleger lade grunden till ett ganska avancerat opiummissbruk i Sverige.

En annan intressant detalj i sammanhanget är att häxprocesserna i Sverige började bara några få år efter det att Collegium Medicum grundats. Många av dem som brändes var vad vi idag kallar alternativmedicinare. Deras botemedel var örter uppblandat med lite hokus pokus. Jag är övertygad om att Collegium Medicum, föregångaren till Medicinalstyrelsen och dagens Läkemedelsverk, tillsammans med prästerna låg bakom häxprocesserna. Bägge ogillade "alternativmedicinarna" som de ansåg inkräkta på deras domäner.¹

Redan på 1500-talet hade europeiska resenärer stiftat bekantskap med opium vilket fick stort medicinskt värde. Den kliniska medicinens grundare, Thomas Sydenham, ansåg till exempel att opium var den mest värdefulla medicinen i världen och att den gjorde mer nytta än något annat botemedel.²

Opium har haft det största antalet medicinska användningsområden av alla narkotiska preparat, kanske främst som "värkmedel" och bedövning.³ Det började säljas mer systematiskt i olika former över hela västvärlden först på 1800-talet. Hundratusentals, kanske miljontals människor blev mer eller mindre beroende, mest på grund av läkarnas entusiasm över detta "undermedel". Laudanum var opiumdroppar som användes som Valium på 1800-talet. När injektionssprutan uppfanns 1850 började man även injicera opium.

Från början bestod missbrukarna av tyska medelålders kvinnor från medel- och överklassen. Det spred sig dock snabbt ner till arbetar- och underklassen i storstadsområden och senare ut över hela Europa och USA. Opiumkriget i Kina, 1839-1842 var ett försök av kineserna att stoppa det ohejdade missbruk som engelsmännen i första hand var orsak till. Det slutade med att man i Kina blev tvungen att återuppta odlingen av opium som man tidigare försökt utrota. Engelsmännen importerade opium från kronkolonin Indien och sålde till Kina i utbyte mot bland annat te. Utbredningen av opiummissbruket var stort under 1800-talet i Amerika. Vissa försök gjordes att införa lagar. 1875 försökte San Francisco förbjuda opiumrökning i "rökhålor". Troligen var lagen rasistisk, snarare än hälsobefrämjande. De flesta som rökte opium i San Francisco var nämligen kineser. Två år senare genomdrev kongressen ett förbud att importera opium - för kineser, men inte för amerikaner. 1890 infördes det importrestriktioner för rökopium. 1909 infördes ett totalstopp för opiumimport. Därefter använde man istället derivaten morfin och heroin - något som kineserna inte ville ha.

Det amerikanska kriget mot kineserna var en tragedi. "Trots att vi inte lyckades slå ner dem, så tog vi åtminstone bort något som de gillade", var attityden. Men samtidigt använde många "respektable" amerikanare opium, morfin och heroin, bland andra flera ur läkarkåren.

Även i Sverige var opiummissbruket omfattande - tack vare läkarnas entusiasm. Dr Abelin skriver 1863:

”Opiets bruk i sjukdomar hos fullväxte har i alla tider blifvit högt prisadt och rättvist erkänt, men besynnerligt nog, först på allra senaste tiden, och ännu i denna stund långt från allmänt, till dess rätta värde uppskattadt i barnålders sjukdomar.”⁴

Barnen i Sverige fick alltså opium förr, ungefär som dagens överaktiva barn får amfetamin, för att lugna ner sig och sova.

”Det har sin givna plats i husapoteket. Husläkaren skriver ut det i större omfattning än någon annan medicin. På apoteken kan det köpas utan recept och priset är relativt lågt. Det intages som botemedel mot hysteriska och nervösa krämpor, mot resfeber, migrän etc. Sin kanske viktigaste användning har det i siraper och droppar, som man ger barn för att somna.”⁵

Det var definitivt inte enbart på grund av opiaternas smärtstillande verkan som det förskrevs i sådana mängder. Psykiatrin såg möjligheter.

”I melankoli har jag bland andra medel äfven användt opium i stigande dos...”⁶

Det var inte så att läkarna var ovetande om opiumets skadliga effekter. Dr Ekström varnade för opium redan 1840, ”vars fara vi alla känna”. Han menade att det kunde framkalla konvulsioner och inflammationer i hjärnan. Flera förgiftningsfall bland barn och vuxna inträffade. En tremånaders baby hade fått 10-12 droppar opiumlösning och hamnat i djup sömn, ”hvarur hon till moderns förskräckelse, ej på morgonen kunnat väckas”. Doseringarna var frikostiga och ”på en höft”.

”Fru H, 62 år gammal, råkade den 18 februari kl 6 f.m. af misstag intaga ett för häst afsedt morfinpulver å 0,40 gm chlor. morph.”⁷

Årsförbrukningen av opium i Sverige uppgick 1952 till 1,5 ton. Opium innehåller ett flertal narkotiska substanser, så kallade alkaloider; morfin, kodein, papaverin, thebain och noskapin vilka flitigt har använts inom medicinen. Opiumet som sömn- och lugnande medel inom psykiatrin ersattes under 1900-talet mer och mer av barbituraterna - som i sin tur ersattes av bensodiazepinerna - som sedan började ersättas av lyckopiller. Lyckopiller har i sin tur visat sig ha en ”positiv” inverkan på ej deprimerade personer, vilket innebär att de förr eller senare kommer att uppgraderas till någon form av narkotiska medel.

Morfin

I början på 1800-talet kunde den tyske farmakologen Friedrich Sertuerner framställa morfin ur opium. Detta var en milstolpe i farmakologin, för det var den första syntetiserade drogen, en så kallad designad drog. I början förespråkade man morfin för att bota alkoholism. Alkoholmissbruket kallades vid denna tid människans stora gissel. Morfin påstods senare även vara en icke beroendeframkallande behandling för opiummissbruk, ett slags metadon alltså. Först 1870 kom de första larmrapporterna från läkare om att morfin var mer beroendeframkallande än opium och medförde större problem än det ursprungliga beroendet. Men många läkare använde det själv. 1889 öppnade John Hopkins sjukhus och

klinik i Baltimore. En av dess världsberömda grundare, dr William Stewart Halstead, var morfinist. Under hela sin anmärkningsvärda karriär, fram till sin död 1922, använde han morfin i stora doser.

Missbruket av morfin var ganska betydande i Sverige, oftast skrevs det ut till en person som besökte olika läkare på åtskilda platser - ett inte okänt problem idag heller. Något man kan följa i läkarjournalerna:

”Sedan nyåret 1929 använde han därefter dagligen morfin, som han fick av olika läkare på olika platser ... Dagen innan han kom till sjukhus [1934] lär han ha tagit 15-20 pulver á 0,02 gm morfin dagligen...”⁸

I Sverige fanns även något som hette ”antimorfin”, dvs medel mot morfin. Problemet var bara att det innehöll morfin! Det var dessutom mycket dyrare än morfinet. Man gjorde även rek_lam: ”Äkta opiatbröstkakor från handl. Carl Pettersson, Nora.” Dessa kakor innehöll dock ej något opium. Allt för försäljningen. Vem som helst kunde importera och försälja opium före 1906. Morfinet kom snart att kallas människans andra gissel i Europa. Det första var alkoholen. Det skulle snart följas av det tredje gisslet - kokainet.

Kokain

Freud var som vi sett i ett föregående kapitel den första personen som forskade i det kristalliserade kokainets stimulerande verkan på sinnet och var dess främste förespråkare. I början trodde han alltså att man kunde bota morfinberoende med kokain. Han var inte ensam om detta men Freud var direkt ansvarig för det utbredda missbruk av kokain som följde i Europa vid sekelskiftet. Dr Robert Byck, som forskade i Freuds kokainmissbruk kallade honom ju inte utan anledning psykofarmakologins fader och jämförde honom även med Albert Hoffman som upptäckte LSD:ns effekter. Freud tvingades ta tillbaka sina positiva uttalanden om kokainet efter stark kritik. Även i Sverige användes kokainet för att bota morfinmissbrukare. Naturligtvis efter Freuds lyriska lovsånger. Men här gick det inte så lätt.

”Att bortdrifva morfinet med kokain lyckades, så vidt hr S. kunnat finna, icke. Det gamla ordet om att utdrifva djeflar med Belzebub besannades här. Vanligen fortsatte dervid morfinisten att missbruka morfin men dessutom kokain...” (Svenska Läkarsällskapet, 1888)

Tiotusentals människor hann dock komma i kontakt med kokainet i Sverige. Det ansågs som ”suveränt mot bulemi” av en läkare 1866. År 1908 besöktes så gott som alla läkare av det engelska läkemedelsföretaget Borroughs Welcome & Company. De skulle marknadsföra ett antal patentmediciner. De flesta innehöll kokain. En apotekare vid namn Blomkvist varnade dock för handeln som han ansåg vara ett ”geschäft”.⁹ Årsbehovet av kokain beräknades till mellan 1 till 5,5 miljoner doser under åren 1930-1942.¹⁰

Dagens omfattande kokainmissbruk går även att spåra tillbaka till psykiatrins inkompetens. I årtal har nämligen psykiatrin sagt att kokain inte haft några beroendeframkallande effekter. I en artikel om kokainberoende 1988 skrev dock doktor

Kleber och en annan psykiatriker följande:

”1980 ansågs kokain inte kunna producera beroende, men 1984 förklarades den vara ’en drog av största nationella hälsorisk’. Klinisk samstämmighet framhöll år 1980 att kokain ej framkallade avvänjningssymtom, men nyligen undersökningar visar att kokain producerar ett unikt mönster av missbruks- och avvänjningssymtom som inte skiljer sig från andra större grupper av missbrukade droger.”¹¹

I *The Comprehensive Textbook of Psychiatry* från 1980 står det:

”Om man inte tar kokain mer än två eller tre gånger per vecka så skapar det inga allvarliga problem.”¹²

Detta tunga uttalande som säkerligen kändes lugnande för en kokainmissbrukare - och missbrukarna läser verkligen dessa böcker - var dock inte baserat på några verkliga bevis. Kokain och dess derivat crack har länge utgjort ett av planetens största problem. Enligt chefen för US Drug Enforcement Agency, DEA, så bidrog tron på att kokain ej var beroendeframkallande till 1980-talets dramatiska kokainepidemi.¹³ En av de första och största drogskandalerna i USA inträffade 1980 när det uppdagades att upp till 75 procent av alla basketbollspelarna i National Basketball Association använde kokain på fritiden. Det upptäcktes när två spelare arresterades för kokaininnehav och hos en tredje vars obduktion visade att han använt kokain. De trodde inte att kokain var farligt eller vanebildande och använde det för att döva tristessen på fritiden och stressen efter de hårda träningspassen.

Men psykiatrins roll vid skapandet av dagens drogproblem består inte bara av missledande information. Såväl psykiatrin som psykologin har gjort sig skyldiga till att aktivt propagera för droger som är mycket skadliga.

Elixir

I slutet på 1800-talet introducerades så kallade elixir i USA som innehöll både opium och kokain i en vinblandning. Missbruket blev därmed utbrett. Coca Cola introducerades med kokain som ingrediens (fram till 1903). Coca Cola-bolaget var mycket medvetet om effekten det hade på försäljningen. När kokainet förbjöds i Coca Cola användes koffein istället, inte enbart i uppiggande syfte utan i vanebildande. Faktum är att det idag förekommer ett ganska avancerat missbruk av Coca Cola - även i Sverige. Vuxna människor går och handlar tvåpack med 1,5 liters Coca Cola tidigt på morgonen. Får de inte Coca Cola klarar de inte av dagen, kan inte tänka, får frossa och svettningar. Det är vanligare än man tror.

I annonser lovade läkare bot mot allt från tyfus till könssjukdomar med kokain. Flera dödsfall hos småbarn inträffade på grund av överdoser. Med anledning av läkarnas ohöjda entusiasm över denna vanebildande brygd startades Nederlands Cocaine Fabriek år 1900 i Amsterdam. Mellan 1907 och 1914 ökade produktionen från 200 till 1300 ton kokain per år. På 20-talet producerade man 1500 ton per år.

Nederlands Cocaine Fabriek var världsledande på sådana preparat som morfin, heroin, opium och novocain. 1941 framställde de amfetamin. 1940 pekade USA ut Holland, vid

sidan av Peru och Bolivia, som de största produktions- och exportländerna av droger. Nederlands Cocaine Fabriek köptes upp 1975 av den holländska kemijätten Akzo som för några år sedan förvärvade en annan kemijätte, nämligen svenska Nobel, som nu heter Akzo Nobel. En synnerligen explosiv blandning.

Det var heller inte ovanligt att både läkare och apotekare blev beroende av dessa preparat. 1990 rapporterades att ca 18 procent av alla läkare i USA vara intravenösa missbrukare av droger. 1999 kom det ut rapporter om att 7000 läkare i New York var drogmissbrukare.

Heroin

Heroin framställdes första gången 1874. Läkemedelsbolaget Bayer i Tyskland introducerade det 1898 som ett sömmedel och som ett medel mot morfinberoende. Dåvarande läkare och psykiatriker förespråkade det som en säker och effektiv behandlingsmetod för att vänja en person av från morfinet samt som en "stärkande medicin". Sommaren 1901 skrev *New York Medical Journal* att heroin kunde ersätta morfin utan några som helst abstinensbesvär. I USA började därför många människor använda heroin istället för morfin.

Bayer introducerade dessutom en tinktur för husapoteket vid halsont och mindre smärtor. Det godkändes av det amerikanska medicinalförbundet, AMA. Tilltron var total. Mirakelingrediensen var heroin. Eli Lilly, som idag producerar Prozac, producerade sedan fyra olika slags hostmediciner med heroin i. De såldes i flaskor om 0,5 och 5 liter. De följande åren, innan heroinet klassificerades som narkotika, hann missbruket bli oerhört omfattande. Män kom hem från sitt arbete och fann sina hustrur sittande fullständigt passiviserade och beroende av denna heroingtinktur som var hur lätt som helst att införskaffa. Många dödsfall inträffade också. Kvinnor med menssmärtor hällde i sig kopiösa mängder och avled. Det fanns ett visst motstånd mot heroinet i början men en massiv marknadsföringskampanj övertygade samhället om dess ovärderlighet.

1921 producerade Tyskland, Schweiz, England, USA och Japan ca 5600 kg heroin. Enbart i New York var den illegala gatuförsäljningen av heroin ca 2000 kg per år vid denna tid, medan stadens nära 15 000 läkare enbart skrev ut 225 gram för medicinskt bruk. Fram till 1949 då heroininnehav kriminaliserades räknade man med att det i USA fanns dubbelt så många heroinmissbrukare som det fanns 1977. Det medicinska världsbehovet, främst som smärtstillande, uppgick vid denna tid till ca 300 000 kg av samtliga opiater. Men den totala produktionen av opiater uppgick till 3 000 000 kg.¹⁴

Läkare vid den här tiden propagerade även för att heroinet kunde bota alkoholism, vilket i sin tur skapade en ny våg av heroinmissbrukare. Den olagliga handeln med droger övergick alltmer till heroin då den var mycket starkare än opium och morfin och langare kunde fördubbla vinsterna genom att dryga ut heroinet utan att det upptäcktes. Efter det första världskriget framkom det att merparten av heroinet som missbrukades kom från "legala" fabriker i Europa.

"Nationernas Förbunds sekretariat kunde med officiell statistik bevisa, att inte mindre än 100 000 kg heroin under femårsperioden 1925-29 tillverkades på fullt lagligt sätt, gått

spårlöst förlorade i den internationella handeln, d.v.s. aldrig kommit fram till lagliga destinationer.”¹⁵

Opiatmissbruket skedde ofta genom tinkturer, hostmediciner etc. De så kallade ”droppgubbarna” drack ibland flera flaskor hostmediciner med opium, heroin eller andra opiater.

”Den stora svenska förbrukningen av heroin, som bl a påtalades av FN, var en följd av det utbredda bruket och missbruket av denna typ av hostmedicin.”¹⁶

Detta påtalades faktiskt redan 1954 av läkarna Krook och Lindgren:

”Sverige har tidigare haft en i förhållande till andra länder relativt hög förbrukning av diacetylmorfin (heroin), vilket även påtalats av Förenta Nationerna.”

”Många invärtesmedicinare och allmänpraktikanter måste ha ordinerat hektoliter av det varje år.” (Takman 1964)

Konsumtionen av heroin i hostsirap var ”enorm” i 40- och 50-talets Sverige. Heroinproduktionen ledde till ett omfattande missbruk i alla västländer och har förstört livet för miljontals människor i snart 100 år utan att psykiatrin kunnat, eller velat, utveckla någon effektiv behandling. Istället har den upprepat misstagen som pågått i över 100 år och förespråkat en ännu mer beroendeframkallande drog - metadon.

Metadon

Metadon har hyllats som den psykiatriska räddningen för heroinmissbrukarna och kräver ett eget kapitel då många faktiskt fortfarande tycks tro att det är lösningen på heroinmissbruket. Psykiatrin propagerar hårt för detta i skrivande stund. Det följer dock i fotspåren av övriga psykiatriska misstag.

”91,3 procent av dem som använde metadon är också regelbundna användare av heroin, mer än hälften använder kokain, alkohol och marijuana; och mer än 40 procent är även regelbundna användare av andra opiater...”

Detta framkom under en undersökning av 1544 fall någon gång i början av 90-talet i USA av National Institute of Drug Abuse, NIDA. Metadon används i första hand för att stävja kriminaliteten som följer på missbruket. Men NIDA fann även att 55 procent fortsatte sin kriminella bana för att försörja sitt missbruk.¹⁷ Vissa kräktes upp metadonet de fick på klinikerna och sålde det vidare till andra. Precis som opium, morfin och heroin har metadon genomgått en metamorfos och blivit en gatudrog. Och precis som övriga droger så hävdade psykiatrin från början att metadon ej var beroendeframkallande. En uppfattning som metadonmissbrukarna ej delar. ”Hellre nio avtändningar på heroin än en på metadon!” berättade en av de första opiatmissbrukarna i Sverige som fick metadon på Ulleråkers sjukhus av psykiatriker Moltas Eriksson.

När 75 000 missbrukare satt fast på metadon i USA¹⁸ var det för sent att revidera misstaget. Metadon är ett syntetiskt heroin som är sex gånger starkare än heroinet.

Nazisterna framställde det under andra världskriget och kallade det Dolofin efter sin ledare Adolf Hitler. Det var I.G. Farben som producerade det, samma företag som producerade gasen Zyklon B, vilken användes i gaskamrarna. Det amerikanska läkemedelsbolaget Eli Lilly köpte upp rättigheterna efter kriget, alltså samma företag som producerat heroin, LSD och Prozac. Efter 25 år ändrade man namn på Dolophine till metadon för att undvika associationerna till Hitler. Den amerikanska staten engagerade sig i forskningen runt metadonet som heroinersättning och enligt en uppgift skulle metadonet vara ett av de mest kostsamma medicinska projekt som någonsin finansierats av den amerikanska staten. Det hade nämligen kommit rapporter om att metadonet var ”bra ur medicinsk synvinkel med minimala biverkningar och ej giftigt”.

Rockefeller hade stora kapitalintressen i metadonet och stöttade allt som kunde kasta ett positivt ljus över denna hantering som gav löften om att kunna bli oerhört inkomstbringande. Farmakologen Marie Nyswander och psykiatrikern Vincent Dole på Rockefellerinstitutet i USA kom efter långvariga experiment, bland annat med injicering av morfin, år 1963 fram till att ett metadonberoende skulle kunna ersätta heroinberoende. Missbrukaren skulle utan fara kunna få en underhållsdos - hela livet ut var meningen. Först gör psykiatrikerna och läkemedelsindustrin folket beroende av tunga droger - sedan kommer de med en livslång antidot, som är ännu mer beroendeframkallande och ännu mer lönande. De ansåg att missbruk var ett rent medicinskt problem och att beroendet enbart kunde hänföras till förändringar i metabolismen av drogen, det vill säga kemiska förändringar som oundvikligen antogs följa på intaget av droger. Allt opiatmissbruk var därför ett rent medicinskt problem. Men de kunde aldrig förklara varför inte alla de icke-narkomaner som fick morfin som smärtstillande inte blev narkomaner. Det fanns ingen som helst strävan att göra personen drogfri inbyggd i behandlingen, de skulle med andra ord få gå på metadon livet ut - ungefär som diabetespatienter resonerade man - vilket för de flesta metadonpatienter sällan översteg 35-40 års ålder.

Efter att ha injicerat narkomanerna med morfin och sedan metadon kom man underfund med att drickformen var det bästa, förutom tabletter. Injicering av metadon är oerhört farligt på grund av dess styrka. Under 1977 utökade man programmet från 22 personer till 5000 personer. Planer fanns på 25 000 personer, men då sa paret Dole/Nyswander stopp. De menade att då skulle hanteringen bli barbarisk och mer handla om metadonleverans än behandling.

Föreståndaren för en metadonklinik i Ohio erkände att ”mindre än 1 procent av personer som använder metadon slutar använda det”.¹⁹ Det handlar alltså om människor som omvandlas till mjölkossor. Vartenda rehabiliteringshem, oavsett hur dåligt, har bättre resultat. Läkare och läkemedelsbolag tjänar därmed oerhörda pengar på narkomaner. Det ligger inget som helst intresse inbyggt i metadonprogrammet att de skall sluta med drogen.

Tidningen *Look* kallade metadonet en Askunge-drog som förvandlade missbrukare till skötsamma, ansvarsfulla medborgare. Andra tidningar rapporterade på liknande sätt om undermedlet. Att man tidigare rapporterat att metadon var ogiftigt stämde föga överens med faktumet att fyra tabletter kunde vara tillräckligt för att döda en vanlig människa. När det testades på försöksdjur så visade det sig att metadon var fem gånger giftigare än heroin.

Redan 1971 var dödsfallen från överdoser av metadon fler än av heroin. En överdos från heroin kunde hävas med två injektioner av Narcan, ett motgift mot opiater. Offren från metadonöverdoser kan behöva över tjugo injektioner i tvåtimmarsintervaller. En patient rapporteras ha dött på Lincolnsjukhuset på grund av att han inte fick sin tjugoåttonde injektion.

1972 stoppades artiklar i vissa av New Yorks tidningar som beskrev dödsfall i samband med metadon, ”då publiciteten var skadlig för programmen som finansierades av staden”.

På 1970-talet ville New Yorks borgmästare att stadens alla amfetaminmissbrukare skulle få metadon för att minska drogsuget. Det var något som glädde tillverkaren av metadon. Han var nämligen borgmästare och hette Rockefeller. Metadon har dock ingen påverkan på amfetaminmissbrukare - mer än att de blir beroende av metadon vilket förmodligen var meningen. 1974 fann man att av alla som dött av överdoser så hade 74 procent metadon i blodet.²⁰ 1976 gjorde så Dole och Nyswander själva en undersökning av effektiviteten hos metadonprogrammen. De kom fram till följande:

”Majoriteten av heroinmissbrukarna finns fortfarande kvar på gatorna och programmen har förlorat sin förmåga att dra till sig missbrukarna för behandling.”²¹

I slutet av 80-talet skrev Dole och Nyswander ett brev till JAMA (*Journal of American Medical Association*) att ”även om programmet teoretiskt sett var förnuftigt så hade det i praktiken misslyckats totalt”. Trots detta fick paret en utmärkelse några år senare.

1979 började det komma ut larmrapporter om att metadonet faktiskt var fem gånger dödligare än morfin och mycket mer beroendeframkallande. De som försökte rehabilitera narkomaner fick avsevärda problem. I mitten av 90-talet stod det i amerikanska tidningar att 154 personer i New York hade dött av metadon uppblandat med heroin och att 196 personer dött av metadon uppblandat med andra droger. Samtidigt skrev Dr Michael Smith från Lincoln Detox Program en rapport som publicerades i Australien:

”Avgiftning från metadonberoende är en långt utdragen och brutal upplevelse. Det är inte heroinets två till tre dagars kräkningar och skakningar. Dessa och andra skrämmande symptom håller på i veckor och vanligtvis i månader i sträck.”

1987 publicerades en artikel i *Journal of Psychoactive Drugs* där författaren med kolleger varnade för att programmen höll på att spåra ur. I USA fick missbrukarna själva ordna pengar till sitt metadon och det innebar att många måste fortsätta med sitt kriminella beteende:

”Ungefär hälften av dem som nu betalar för underhållsbehandlingen återgår till kriminalitet för att betala sina klinikkostnader. Som en patient beskrev det: 'Kliniken har nu blivit min langare. Jag begår nu brott för att betala för en vanebildande drog. Det är verkligen ingen större skillnad mot att vara på gatan'.”²²

Stadsläkaren i New York, Dominick Dimaio gav ut en varning i mitten av 80-talet:

”Metadonet har dödat nästan dubbelt så många som heroinet under ett år. 181 döda av metadon. 91 av heroin. Dessutom har den svarta marknaden för metadon ökat

dramatiskt.”

1989 rapporterades det att 60 procent av alla New Yorks 31 000 metadonpatienter fortfarande var aktiva drogmissbrukare och att missbruket fortsatte att öka.²³ Tusentals metadonbrukare har sålt metadon svart på gatan för upp till 35 dollar flaskan.²⁴ 1987 skrev 527 personer i New York in sig på rehabiliteringsprogram därför att de blivit beroende av illegalt såld metadon.²⁵ Amerikanska Riksrevisionsverket (General Accounting Office, GAO) kom 1990 med en rapport som fullständigt dömde ut metadonprogrammet. GAO fann att mellan en tredjedel och hälften av patienterna vid 15 metadonkliniker använde heroin, kokain och andra illegala droger samtidigt med metadon. Dr John A. Renner från Boston University sammanfattade uppfattningarna om metadonet:

”Istället för att vänja av personerna helt och hållet från drogen ersatte man den med en annan drog.”²⁶

Danmark

1992 slog polis och läkare i Danmark larm om en explosiv ökning av dödsfallen bland narkomaner som använde metadon. Av totalt 46 dödsfall bara i Köpenhamn så svarade metadonet för 40 av dessa dödsfall - dubbelt så många som under 1990. År 1991 ökade antalet narkomaner som dog med 84 procent, jämfört med 1990 då ”enbart” 25 narkomaner dog av överdoser och förgiftning. ”Den generella ökningen skylls uteslutande på att narkomanerna dör av metadonförgiftning”, skrev tidningen *Politiken* i juli 1992.²⁷ Detta föranledde kriminalkommissarie Mogens Bruhn från Rikspolisens narkotikaavdelning i Köpenhamn att säga:

”Det är ju i sig ohyggligt att så många unga narkomaner dör, men självfallet är det ännu mer ohyggligt när samhället tillhandahåller medlen.”

Över hälften av alla metadonpatienter tar andra droger vid sidan om. Dessutom tillkommer det en mycket stor mängd missbrukare som får metadon av allmänpraktiserande läkare som anser sig göra en humanitär insats. I hela Danmark fanns det vid denna tid ca 10-12 000 tunga narkomaner. 6000 av dessa fanns i Köpenhamn. 600-1000 av dessa fick metadon, utan någon som helst utbildning, behandling eller andra erbjudanden om hjälp. Vilket föranledde överläkare Peter W Jensen vid Sct Hans Rigshospital att uttala följande kraftiga kritik:

”Avvänjningen av dessa missbrukare är vansklig. Vi kan ge metadon i ett svagt hopp om att hålla kvar kontakten med dem. Men oftast vill de inte ha metadon, utan klarar sig med allt möjligt annat. Det är en myt att metadon kan kurerat något som helst missbruk. Man använder sig av metadon för att dra till sig missbrukare. När de skall hämta metadon kan man påverka dem till ett bättre liv. Metadon är aldrig tillräckligt i sig.”

”Åtta av tio metadonbehandlingar sker utan någon annan form av stödbehandling”, skrev *Politiken*. I Danmark sker utförskrivningen även av privatpraktiserande läkare. Det gör det naturligtvis lättare att lura till sig extra ransoner. Vilka säljs på den svarta marknaden för

20-25 kronor styck. En del säger att de skall på semester och behöver extra ransoner. ”Jag vet inga som skall på semester så ofta som missbrukare”, sade en person som fått metadon i flera år. När hälsominister Esten Larsen officiellt förkunnade att antalet metadonförskrivningar minskade - så hade de faktiskt tredubblats på åtta år. Det visade systemets bakåtlutande attityd till problemet. Något de inte är ensamma om i Danmark.

Belgien

I Belgien blev ansvariga psykiatriker fängslade eller stoppade när myndigheterna insåg faran. Psykiatriker Baudour som 1978 förde in programmet i Belgien har hamnat i fängelse flera gånger för att ha orsakat dödsfall. Baudour stod åtalad första gången 1983 för utförskrivning av överdoser till sina patienter. Metadonförskrivningen var reglerad med stränga regler som Baudour regelbundet och systematiskt bröt mot. Den 16 februari 1984 blev han dömd till tre års fängelse för att ha orsakat en kvinnas död. 1987 blev Baudour åtalad igen för att ha orsakat en annan kvinnas död. 10 januari 1991 blev han dömd till 18 månaders fängelse efter att ha gett ytterligare en kvinna överdoser av metadon. Men han kunde inte hålla sig från droglangningen, ett par år senare blev han återigen dömd till ett långvarigt fängelsestraff. Redan 1983 blev han utesluten ur det mäktiga läkarsällskapet ”Orde von Geneesheren” med 540 läkare som föraktfullt kallade alla läkare som skrev ut metadon för ”metadonläkare”. Enligt tidningen *Knack*, den 19 juni 1992, dog sammanlagt 30 personer under hans ”vård”.

Holland

I Amsterdam finns det omkring 7000-10 000 tunga drogmissbrukare - man har under många år åkt omkring med så kallade ambuleringar metadonbussar. Dessa nådde 3500 missbrukare under flera år. 700 000 fria sprutor delades ut redan 1992. 1984 delade man ut 25 000 sprutor.²⁸ Bakom dessa program står psykiatriska experter. Alla som bilat i Amsterdam vet att metadonet definitivt inte minskar kriminaliteten. Parkerar man en utländsk bil mitt i city blir det så gott som ofelbart inbrott i den. När jag i början på 1990-talet gjorde en rundvandring i staden med en före detta missbrukare så sa han: ”Missbrukarna använder metadon som ’bottenplatta’ så att de inte skall bli sjuka, sedan går de ut och stjälar för att få tag i heroin och kokain.” Problemet är naturligtvis värre idag. Även i Holland har man haft försök med gratis narkotika. Det ledde till att sex av 37 missbrukare avled inom två år. 60 procent av dem som fick gratis heroin använde andra droger som de finansierade genom kriminalitet.

Schweiz

I Schweiz var den officiella siffran av tunga missbrukare 30 000 under senare delen av 80-talet. Det slutade med två ”drogparker” och att 15 000 heroinister fick metadon (1998). Dessutom fick de 700 franc per månad - som de genast köpte kokain för.

Italien

I en italiensk tidning kunde man läsa om kliniken San Camillo i Rom där 4 av 5 nyfödda

barn avled. Alla barn till mödrar som använde metadon. På drogkliniken Policlinico Agostino Gemillo i Rom sade föreståndaren: "Bland de 545 inlagda som vi haft de senaste åren har vi inte botat ett enda fall."

Tyskland

I början av 1999 varnade tyska läkare själva för den fria utförskrivningen av metadon. Ett flertal heroinister som gått på metadon har avlidit på grund av för höga doser. Ett litet barn rapporterats ha dött efter att ha druckit ur en av sina föräldrars veckoranson. Man slarvar med testerna och även missbrukare som inte går på opiater tycks få metadon, vilket alltså inte hjälper och kan vara direkt farligt. Narkomanerna springer även runt till olika läkare för att få fler doser vilket visar att metadonet har en viss berusande verkan.

Droger för att bota drogmissbruk har aldrig lyckats. Det är som att ge apotekssprit för att bota alkoholism. En konservering av själen.

Sverige

År 2000 fick ca 400 personer metadon i Sverige, på fyra ställen, Uppsala, Stockholm, Malmö och Lund, möjligen har en ökning till 600 personer skett sedan detta skrevs. 1969 kom psykiatriker Lars-Magnus Gunne hem från Rockefellerinstitutet och introducerade metadonbehandlingen i Sverige. Han mötte stort motstånd från ett stort antal grupper och individer som arbetade med drogfri rehabilitering. Detta föranledde honom att skriva brev till Socialstyrelsen för att "varna" för de behandlingshem som attackerade honom mest. Jag har sett ett brev från 1974 där Gunne skrev till generaldirektör Bror Rexed och varnade honom för ett av dessa behandlingshem som förespråkade en drogfri rehabilitering. Strax därefter börjar Socialstyrelsen gå till attack mot hemmet. Man var upprörd över att behandlingshemmet tog in narkomaner direkt från gatan och avgiftade dem själva - utan andra droger.

Gunne blev några år därefter vald till ordförande för Medicinska Forskningsrådet (MFR). Året efter ansökte han och en kollega själva om 130 000 kronor från MFR för ett forskningsprojekt om en ny drog, LAAM, som de trodde skulle kunna ersätta metadonet. Gunne har även försökt framställa en drog för att stoppa det ökande metadonmissbruket.²⁹ Han har även föreslagit att man skulle kunna bota amfetaminmissbruk med något som kallas *alfametyltyrosin*. I slutet av sin karriär var Gunne en stark motståndare till att metadonpatienter slussades till andra kliniker än Ulleråker. Han ville ha monopol på behandlingen.

Kommittén för Mänskliga Rättigheter polisanmälde Gunne 11 maj 1981 för bristande kontroll vid metadonbehandlingen på Ulleråker sjukhus då det visade sig att omfattande fusk med bl a urinprover hade förekommit - och att 10 personer hade dött före 1980.

Psykiatrikerna i Sverige hävdar att metadonprogrammen inte alls missköts som i USA och låter ungefär som om det skulle vara deras förtjänst. Faktum är att det är det kompakta motståndet mot droger i Sverige som gjort att metadonprogrammen inte svällt ut till den grad att det märkts att de missköts. Chefspsykiatriker Kerstin Thunving i Lund (nu avliden) var den psykiatriker som arbetade hårdast för metadonbehandlingen i Sverige efter

att Lars-Magnus Gunne pensionerades. Jag fick höra talas om en narkoman som bröt ihop efter att ha deltagit i hennes metadonbehandling. Han grät och sa: "Kerstin Thunving och kliniken i Lund äger mig numera." Genom att ersätta heroin med ett ännu kraftigare beroende så har psykiatrin låst dörren för all återvändo till ett normalt liv för missbrukaren. Det har dock gett tillverkarna av metadon enorma förtjänster.

Metadonbrukare kan inte leva ett normalt liv, de går kraftigt upp i vikt, svettas ymnigt, blir emotionellt lobotomerade och i stort lever de ett handikappat liv. Men är det inte bättre än att de lever ett kriminellt liv och dör av heroinmissbruket? Det är naturligtvis en avvägningsfråga. Men vill vi verkligen ha kamouflerade drogmissbrukare mitt ibland oss i samhället? De lever hur som helst inget normalt liv och ofta återgår de till heroinmissbruket för att få en kick i alla fall. Det är oftast då dödsfallen inträffar. Det finns behandlingshem som kan rehabilitera heroinister. Bland andra Hassela, Minnesota, LP-Stiftelsen och Narconon har visat detta. Om de inte motarbetats och baktalats så mycket av förespråkarna för metadon så hade resultaten förbättrats och uppmärksammats.

Oerhörda kostnader

En enkel uträkning visar att det kostar 24 miljoner kronor att få fram en enda helt drogfri person på metadonprogrammet. Totalt har man fått 25 personer helt drogfria av sammanlagt 600 personer under de 25 år programmet har existerat. Det innebär ett resultat av 4 procent. 24 miljoner kronor för att få fram en enda drogfri person - och då pratar vi om metadonfri. Flera av de 25 "drogfria" personerna gick på alkohol, valium eller andra psykofarmaka - vilket i sammanhanget inte räknas som droger av psykiatrikerna. 10 personer skulle alltså kosta 240 miljoner kronor, 100 personer 2,4 miljarder, 1000 personer 24 miljarder!

En rehabilitering på ett normalt fungerande rehabiliteringshem kostar från 350 000 kronor till 600 000 beroende på hur länge personen stannar. Hundratals behandlingshem har dock tvingats lägga ner sedan 80-talet. När jag ringde Socialstyrelsen 1999 fick jag reda på att det kunde röra sig om närmare ett tusental hem. Nerdragningen av ekonomin och satsningen på öppenvården hade orsakat detta. Öppenvården är naturligtvis med vissa undantag ett stort misslyckande. I ljuset av detta är det inte så konstigt att missbruket ökar. Vad kvarstår? Metadonbehandling - och/eller legalisering. Cirkeln är sluten.

Nedläggningen av vården och metadonbehandlingens misslyckande banar bara vägen för legalisering - vilket möjligen är meningen. Läkarna och läkemedelsindustrin är de som kommer att tjäna på detta - och således de som ligger bakom legaliseringsivern.

Amfetamin i Sverige

"En viktig grund för det moderna svenska narkotikaproblemet är läkemedelsindustrins introduktion av amfetamin ... Redan tidigt fick det utbredd användning."

Så skriver Börje Olsson i sin avhandling *Narkotikaproblemets bakgrund* från 1994. Till en början såldes amfetaminpreparaten receptfritt och rekommenderades i dagstidningar och fackpress med glada annonser och artiklar om husmödrar som kunde städa och diska lättare med fenedrin. 1938, då amfetaminet introducerades i Sverige (det framställdes första gången 1935), såldes 400 000 tabletter. Ett recepttvång 1939 dämpade entusiasmen en

aning, men sedan drog försäljningen igång igen. 1942 såldes 6 miljoner tabletter och man räknade med att 200 000 personer använde amfetamin detta år i Sverige.³⁰ Trots att man 1944 mer eller mindre narkotikaklassificerade amfetaminet sköt försäljningen i höjden igen. 1959 såldes 33 miljoner doser. Läkare Goldberg (1968) räknade med 600 000 tillfälliga användare av amfetamin. Mer än 3000 personer tog amfetamin dagligen i doser mellan 5-100 tabletter.³¹ Detta var de verkligt tunga missbrukarna. Troligen var det nog närmare 7000 missbrukare som tog amfetamin regelbundet. 1965 gick försäljningen dock ner till 5 miljoner doser. I stort sett allt amfetamin under denna storhetsperiod skrevs ut av läkare. Under krigsåren fick även 3000 svenska soldater amfetamin för att öka prestationsförmågan.

”Skoskav och skavanker generade inte längre. Man var färdig för nya strapatser med glatt mod ... en behärskad glad säkerhet och framåtanda präglade bensedrin- och pervitinmännens anlete och hållning...”³²

Faktum är att den verkligt stora lanseringen av amfetaminet skedde på grund av att läkemedelsbolagen hade stora överskott av amfetamin efter krigsslutet. Man hade gett det till trötta soldater för att de skulle kunna kriga bättre. Nu kom man på att man även kunde pigga upp husmödrar, nattarbetare, elever och andra som var trötta på livets strid. Man var även väl medveten om den aptitnedsättande effekten som amfetaminet hade och i första hand förskrevs amfetamin som bantningsmedel.

”Snart blev fenmetrazin den stora varan på svarta börsen, som vid denna tid fick en explosionsartad utveckling. Vuxna narkomaner och narkotikahandlare skickade feta flickor till läkare för att få recept på de nya bantningspillren.”³³

När amfetaminet narkotikaklassificerades under olika perioder i slutet av 50-talet och början på 60-talet ökade kriminaliteten bland missbrukarna. Missbruket var grundlagt. Innan amfetamin blev narkotikaklassificerat annonserades det som ett undermedel för trötta skolelever med ”studieuroser” och som ett allmänt uppiggande medel, etc. Många tusentals arbetande människor fastnade på amfetaminet. Chaufförer, nattarbetare och studerande märkte efter ett tag att de blivit beroende. Psykiatriker och läkare skrev ut det till alla som på minsta sätt behövde ”pigga upp”. I övriga Europa och USA såldes amfetaminpreparat receptfritt långt in på 1970-talet och svenskar åkte i skytteltrafik till Spanien för att köpa amfetamin och ta med sig till Sverige när restriktionerna sattes in. Den illegala marknaden exploderade.

Amfetamin i USA

”Tre miljarder doser amfetamin producerades för inhemskt bruk redan 1968. Redan då var den illegala handeln med amfetamin så stor att 38 procent av den totala produktionen ej kunde redovisas.”

- Tomas C. Points, US Health Department

Det legaliserade amfetaminmissbruket i USA var och är ofantligt. Grunden lades på 60-

talet. Redan 1967 räknade man med att 12 miljoner vuxna fick amfetamin på recept. 23 miljoner recept fylldes i samma år av läkare. 80 procent var kvinnor. Dessutom får många miljoner barn Ritalina eller ren amfetamin för sin så kallade överaktivitet vilket motsvarar en konsumtion på sammanlagt 25 ton.³⁴ Amfetamin och Ritalina tillhör idag de värsta illegala drogerna i USA, såväl som i Kanada, där man kallar det "fattigmansheroin".

Cannabis

Cannabis har även under lång tid använts som "läkemedel". I Sverige infördes det 1869 och användes som sömmedel och lugnande medel och vid kikhosta på små barn. En berättelse finns i Börje Olssons avhandling om en före detta fiskare som hamnat på fattighus och som fick fyrdubbel dos haschisch på natten för sin ischias.

"Efter ett par timmar väcktes personalen genom en stark applaude med åtföljande rop af Mört! Mört! Mört! m.m. från nämnde fiskare, vars språksamhet ingalunda fann bifall bland kamraterna, vilka föga intresserade sig för att studera operativ-verkningar av Cannabis indica uti natten, utan sökte att med hvarjehanda mindre vänliga uppmaningar tysta den pratsjuka..."³⁵

Cannabis fanns på apoteken fram till 1950. Missbruket var dock ej så omfattande i Sverige förrän på 60-talet.

LSD och övriga hallucigena

LSD har varit en av psykiatrins favoritdroger. Dess sinnesförvrängande egenskaper passade uppenbarligen dessa människors syften väl. Många människor fick sina liv förstörda under psykiatriernas experimentlusta.

"Året var 1963 och Tom erbjöd mig att delta i ett LSD-experiment. Psykiatriska avdelningen på University of California, Berkely, sponsrade experimentet. Tom berättade att hans professor, som letade efter försökskaniner, målade upp det som ett sätt att utforska sitt inre. Likt många andra nittonåringar så sökte jag efter en större mening med livet. Det lät lovande."

Så börjar berättelsen av C. Kirkes år 1973 om en inbjudan till ett LSD-experiment. Hon hade nyss gift sig med Tom. Psykiatriprofessorn ville att gifta par skulle gör trippen tillsammans - annars kunde det leda till skilsmässa. Detta gjorde henne misstänksam och hon backade ut. Tom förbannade senare hela trippen vars hallucinationer hade gjort honom halvt vansinnig. Han konfronterade professorn och anklagade honom för att förvandla hela planeten till ett mentalsjukhus. Professorn hade dock haft rätt i en sak - de skilde sig.

"När jag senare började forska i LSD, så fann jag att dåliga tripper inte var annat än en giftreaktion på en nivå som gör att man får en psykos. Kanske Tom hade rätt. Hela den här 'sinnesexpanderande' smörjan kanske hade designats av psykiatriker i alla fall - ett sjukt skämt för att tjäna mer pengar."

Användningen av LSD har flerdubblats över hela världen under det senaste decenniet.

Kanske sammanfaller detta med att LSD:n fyllde 50 år i april 1993. Hundratals LSD-anhängare samlades till en konferens i San Francisco samma dag för att hylla den psykedeliska drogen. Författaren Aldous Huxleys fru Laura Huxley medverkade och förklarade att "detta är ett viktigt datum". Bägge har skrivit böcker som idealiserade drogmissbruket.

Samma år, 1993, sprängdes även den största LSD-ligan i USA:s historia. Den kontrollerades helt av kvinnor. Man distribuerade över en miljon LSD-doser per månad. Ligan sprängdes vid en razzia av 160 FBI-agenter.³⁶ FBI glömde dock att göra razzia hos de största LSD-förespråkarna av alla. Bakom den första LSD-vågen på 60-talet, såväl som den nya vågen nu på 90-talet, står ett stort antal psykiatriker och psykologer.

Psykologiprofessorn Timothy Leary, nu avliden, var kanske världens mest kände LSD-profet. Med sin slogan "Turn on, Tune in, Drop out" (tänd på, ställ in dig på rätt våglängd, hoppa av - skolan, samhället, etc) fick han en hel generation att använda droger på 1960-talet. I synnerhet LSD. Han och hans kollega, psykologen Richard Alpert, avskedades från Harvarduniversitetet 1963 där han var anställd och de var de första som Harvard avskedat på 300 år. Vad som är mindre känt med Leary är att han, 1955, långt innan han började förespråka hallucinogena droger, hade gjort en studie som visade att psykologisk behandling var värdelös. Hans studie jämförde en grupp personer som behandlats med psykoterapi med en grupp som inte hade behandlats. Leary kom fram till: "Terapipatienterna förbättrades inte märkbart mer än de som inte fick terapi"³⁷ - en slutsats som stämmer överens med många andra undersökningar. Han följde därmed i fotspåren på många andra psykologer och psykiatriker som i droger försökte hitta vad de inte fann i psykologin och psykiatrin.

Många var de psykologer och psykiatriker som dyrkade de hallucinogena drogerna. Deras intresse för hallucinationer startade redan i mitten av 1800-talet. Psykiatrikern Jacques-Joseph Moreau framkallade psykoser hos sina patienter i mitten på 1800-talet med meskalin. Han lyckades även droga ner en hel del kända författare och konstnärer, bland annat Alexander Dumas och Victor Hugo. De hjälpte till med att starta en exklusiv klubb som kallades *Le Club des Haschichins* där Charles Baudelaire redovisade sina experiment med opium och cannabis i boken *Les Paradis Artificiels* (De artificiella paradisen), en riktigt kultbok. *Le Club des Haschichins* startades ursprungligen av Théophile Gautier 1884. Han försågs med hasch av dr J. J. Moreau de Tours, en fransk psykiatriker som försökte förknippa effekterna av cannabis med mental sjukdom. Moreau försåg flera av de litterära jättarna som besökte klubben med hasch.³⁸ Det intressanta är nyheten om att det låg psykiatriker även bakom detta kända drogsällskap.

Havelock Ellis var en psykolog i början av 1900-talet som prisade peyote, en hallucinogen drog från en kaktus. Efter att ha prövat den på sig själv gav han den till en konstnär. En överdos gav konstnären "helvetiska smärtor i hjärtat och hot om en omedelbart förestående död". Detta avskräckte dock inte Ellis som fortsatte att övertala andra till att skapa ett artificiellt paradys.³⁹

1930 forskade psykiatriker George Taylor Stockings med meskalin i England. Han gav det till normala människor för att framkalla sinnessjukdom. Genom att studera drogframkallade hallucinatoriska vanföreställningar trodde han sig kunna studera

sinnessjukdom. Samma sak skedde med LSD senare. Man kan jämföra det med en medicinsk läkare som bryter av benet på en person för att lära sig om hur halta människor klarar sig. 1940 publicerade Stocking sina resultat i *The Journal of Mental Science*. På flera sidor beskrev han meskalinets effekter och hävdade att "meskalin var av största vikt för psykiatrin". Royal Medico-Psychological Association höll tydligen med, då de belönade tidningen med en bronsmedalj. Stocking passade även på att tacka läkemedelsföretaget Burroughs Wellcome & Company för att de "varit vänliga nog att förse oss med meskalin ... av största vikt för psykiatrin".⁴⁰

Den svenske psykiatrikern Johan Cullberg berättade i en tidningsartikel 1999 att han valde psykiatriutbildningen efter en meskalinupplevelse. Han menade att upplevelsen intresserade honom för sinnet och dess "sjukdomar". Mig veterligen har Cullberg dock aldrig experimenterat med dessa droger på andra patienter.

I Sverige kunde man fram till 1970, då den förbjöds, få tag i kaktusen *Lophophora Williamsi* hos vanliga blomsterhandlare. Kaktusen innehöll meskalin och hippies som läste om psykiatriernas experiment köpte upp hela lager av denna kaktus. Det fanns blomsterhandlare som hade rader med kaktusen i sina skyltfönster.

1938 framforskades LSD av kemisten Alfred Hoffman på läkemedelsföretaget Sandoz i Basel, Schweiz. Först 1943 upptäckte han dock de hallucinatoriska effekterna av LSD:n. Han fick av misstag en droppe på fingret och efter ett tag började föremålen runt honom förvrängas och tidskänslan förändrades helt. Dr Hoffman ville utforska LSD:n ytterligare och tog 250 mcg. När han cyklade hem efteråt så tyckte han att han stod stilla. Former och färger såg ut som illusioner. Den psykiatriorienterade kemisten Hoffman trodde att han blivit vansinnig, vilket han naturligtvis hade.

Förmodligen hade substansen lagts åt sidan om det inte var så att sonen till Sandoz chef var psykiatriker. Han hette Werner Stoll och var den förste som skulle undersöka de psykologiska egenskaperna hos drogen. Han publicerade sina rön 1947 i *Swiss Archives of Neurology* och hävdade att LSD skulle vara till hjälp för psykiatriska patienter.⁴¹

En av dem som skulle fortsätta i Stolls spår var Paul Hoch, en USA:s mest välkända psykiatriker. Han hävdade att LSD var "psychotomimetic" ett sinnessjukhärmande medel vilket orsakade en uppståndelse inom den psykiatriska forskningskretsen, som i sin tur ledde till nya teorier om schizofrenins biokemiska grund, vilket i sin tur satte igång ett nyvaknat intresse för hjärnkemin och öppnade nya fält för experimentell psykiatri.

Psykiatrikerna började nu sina otaliga experiment med att framkalla vad de trodde var schizofreni. De trodde att LSD var ett kroppseget ämne som överstimulerats på schizofrena människor. Drogen hade troligen dock ej utvecklats om inte Stockings och andra psykiatriker redan hade skapat en marknad för hallucinogena droger. 1947 hävdade även Werner Stoll, då verksam vid universitetet i Zürich, att LSD kunde återkalla undertryckta minnen. Trots att en patient tog livet av sig efter Stolls LSD-experiment så spred sig ryktena om denna "fantastiska psykiatriska drog".

Den förste som tog LSD till USA var forskningspsykiatriker Max Rinkel. 1949 fick han en sats LSD som han tog med sig till USA. Den förste som prövade LSD i USA var psykiatriker Robert Hyde. Han skulle bli hemlig CIA-agent under många år.⁴²

Mängder av psykiatriker började nu en djupdykning i sinnet på sina stackars patienter. De fick sina sinnen söndersprängda av LSD-tokiga psykiatriker, av vilka de flesta hade provat drogen själv. Psykiatrikerna började även använda LSD vid psykoterapi, för att, som de hävdade, få patienterna att se saker som de annars inte kunde se - vilket naturligtvis är sant med LSD. Att LSD hade en så uppenbart destruktiv effekt på patienterna var det få psykiatriker som reagerade mot. Eftersom psykiatrin hade ekonomiska intressen i vansinne dröjde det inte länge förrän de spred LSD:n vidare. LSD kunde producera psykosor i rasande fart. Något som endast "experten", det vill säga psykiatrikern, kunde bota. Sammanlagt testades LSD på över 40 000 enskilda människor under 1950- och 60-talet.⁴³ Svenska Socialstyrelsen hade dock sina synpunkter:

"Som ofta är fallet med nya metoder kom entusiasmen för de terapeutiska möjligheterna med LSD före kännedomen om möjligheternas begränsning och medlets nackdelar och risker. Efter hand har floden av optimistiska rapporter om terapieresultat vid neuroser, alkoholism, psykopati, sexuella störningar, barnpsykosor m.m. ersatts med mera kritiska och reserverade omdömen om terapieresultaten." (SOU 1969)

LSD-professorer

Enligt den amerikanske författaren Adam Smith som skrivit boken *Power of the Mind* så användes LSD på alkoholister, patienter med cancer, psykiatriska patienter och andra försökskaniner. Sandoz tillverkade alltmer LSD för att tillfredsställa den stora efterfrågan från psykiatriker över hela världen. Från universiteten (många med uppbackning från CIA) kom sedan psykiatriker som Louis "Jolly" West och psykologer såsom psykologiprofessorerna Timothy Leary och Richard Alpert vid Harvarduniversitetet. Psykiatriprofessor Oscar Janiger var en annan mycket känd förespråkare för LSD som var aktiv långt in på 1990-talet.

Psykiatriprofessor Daniel Freedman var kanske den mest prominente av alla LSD-befrämjande psykiatriker i USA. Han använde LSD från början av 50-talet. Han var dessutom chef för American Psychiatric Association, APA, såväl som redaktör för en välkänd psykiatritidskrift. Dessutom var han professor vid UCLA, samma universitet som "CIA-agenten" Louis "Jolly" West arbetade på.

"Det rörde sig geometriskt", sade psykiatriker Oscar Janiger om spridningen av LSD efter att det narkotikaklassificerades i slutet på 1960-talet. "Det var självklart att de människor som inte kunde få det av oss sökte efter det på andra ställen. Ett visst momentum hade genererats - och det nådde en punkt där regeringen inte längre kunde begränsa det. Illegal LSD kom nu ut på gatan för att möta den växande efterfrågan. Detta anmärkningsvärda sociala fenomen fortsatte att samla kraft oavsett ständiga varningar från lärare, läkare och politiker. Det dröjde inte länge förrän 'laboratoriet' skulle sträcka sig över hela kontinenten allt eftersom miljontals unga undersökare började sina egna experiment med den medvetenhetsomtumlande kemikalien."⁴⁴ 1969 kom det en rapport från Bureau of Narcotics and Dangerous Drugs som beskrev den illegala användningen av LSD. Rapporten tillkännagav att användningen av LSD började vid universiteten: professorer påverkade högre studeranden som i sin tur påverkade lägre studerande som i sin tur påverkade andra

studerande vid andra skolor. Fenomenet kallades "trickle-down" (nedsipring). Man kunde snart höra ungdomen i psykiatriska termer säga att de måste "utforska sitt inre" eller "jag måste hitta mig själv". Den självcentrerande "JAG-generationen" föddes - som dock inte hade en aning om var dessa termer kom från. Detta utvecklades senare till "jag måste förverkliga mig själv" och liknande termer.

Psykiatrin "goes Hollywood"

Psykiatrikerna förespråkade och gav även LSD till "Hollywood-moguler", skådespelare, artister och andra kändisar som i sin tur påverkade allmänheten. Därav kom det sig att konsten, filmerna och musiken under 1960- och början av 70-talet ofta hade ett drogbudskap. Spridningen blev nu total. Beatles sjöng "Lucy in the Sky with Diamonds" och Bob Dylan sjöng "Hey Mr Tambourine man" vilket betydde langare. Stones hade en låt som hette "Love in the Vein". Den "oskyldiga" trion Peter, Paul och Mary sjöng "Puff, the magic dragon". Pink Floyds första skivor var fullständigt LSD-orienterade. Konsten blev psykedelisk och i filmerna såg man ofta personer som satt och rökte jointar eller tog LSD, bland annat i kultfilmen Easy Rider. Med ett sådant enormt tryck uppifrån var det inte att undra på att LSD och andra droger till slut blev "gatudroger".

Det var psykiatriker Humphrey Osmond som myntade ordet "psykedelisk". Författaren Aldous Huxley och Osmond kom överens om att det behövs ett nytt ord för att beskriva upplevelserna av hallucigena droger, främst LSD. Huxley föreslog *phanerothyme*, vars rötter relaterade till "ande" eller "själ". Huxley skrev ett poem till Osmond:

*"To make this trivial world sublime,
Take half a gram of phanerothyme."*

Osmond svarade då:

*"To fathom hell or soar angelic
Just take a gram of psychedelic."*

Ordet *psykedelisk* betyder "sinnesmanifesterande".⁴⁵

LSD-propagandan fortsatte genom åren. En bok kom ut 1989 som *Los Angeles Times* hyllade som "ett manifest om de sinnesförändrande drogerna". Farmakologen Ronald Siegels vid universitetet i Los Angeles, UCLA, hade skrivit att driften att droga sig är ett naturligt "behov". Han kallade drogsuget för "den fjärde driften" och jämförde det med hunger, törst och sex. Enligt Siegels var driften så djup att det var meningslöst att bekämpa drogerna.⁴⁶

I början på 1990-talet kunde vi läsa i svenska tidningar att psykiatriker i Los Angeles ville öppna ett forskningscenter för LSD. Det skulle kallas Alfred Hoffman Institute efter LSD:ns upptäckare. En annan mycket känd och aktiv LSD-profet var psykiatriker Oscar Janiger. Han gav LSD till hundratals kända musiker, skådespelare och artister mellan 1954 och 1962 och hade mycket stort ansvar i att LSD-vågen spred sig bland artister. Den kände diktaren och opinionsbildaren Allen Ginsburg var till exempel med i flera TV-shower och tidningsintervjuer där han lovordade LSD-kulturen. Detta citerades vidare i media. Janiger ville att LSD skulle legaliseras. Han orsakade en storm i amerikansk media 1988 då han offentliggjorde resultaten av en 25 år gammal LSD-forskning, där han påstod att LSD

kunde förbättra kreativiteten. Bland de medverkande i försöken återfanns namn som Cary Grant, Jack Nicholson, James Coburn, Aldous Huxley, Anais Nin och närmare tusen andra mer eller mindre kända personer. Hollywood har aldrig hämtat sig från denna drogpropaganda och i mitten på 90-talet fick jag reda på namnen på mycket kända skådespelare som använt och åtminstone då använde tunga droger. Det var ganska chockerande uppgifter.

Flera svenska tidningar har bidragit till LSD-kulten. 1988 rapporterade tidningen *Fakta*⁴⁷ om Janigers LSD-forskning i positiv anda. När psykiatriker Janiger vid denna tidpunkt höll ett medicinskt föredrag om LSD vid ett universitet i Kalifornien fylldes lokalen till bristningsgränsen. Föredraget sammanfaller med starten på den nya LSD-vågen världen runt. Tidningen *Illustrerad Vetenskap*⁴⁸ gjorde även ohöljd reklam för psykiatrikern Stanislaw Grof's LSD-experiment i samband med 50-årsfirandet. På tre sidor mer eller mindre lovordade man "terapeuternas experiment med LSD". Han har varit en av de främsta förespråkarna för LSD-terapi. Stanislaw Grof var en psykiatriker från Prag i Tjeckoslovakien som flyttade till USA 1967 och blev psykiatrisk forskningschef för Maryland Psychiatric Research Center, ett mycket känt forskningscenter för psykiatriska experiment som då arbetade med CIA:s LSD-experiment. Grof var en slags vetenskaplig guru för hippies och senare rave-anhängare. Hans bok *Människans okända världar* cirkulerar fortfarande i dessa kretsar. I *Dagens Nyheter*s recension av boken stod det: "En fascinerande läsning ... ett av de mest betydelsefulla psykoterapeutiska experiment som någonsin gjorts."

Den recensionen bidrog utan tvekan till det intresse boken fick i vissa kretsar i Sverige. Stanislaw Grof har själv gett tusentals LSD-behandlingar, hans psykiatriska kolleger likaså. Intresset började när han fick ett paket från läkemedelsfirman Sandoz tillsänt sig. Det innehöll LSD-25. Siffran "25" stod för Hoffmans 25:e försök med mjöl_drygans effekter. Vid en internationell konferens i USA om "LSD-terapi" 1965 fick han en inbjudan som gästforskare till ett av de otaliga psykiatriska forskningscenter som fanns vid denna tid i USA. Då hade han redan gjort hundratals LSD försök under en tioårsperiod i Prag med början 1955. Chefspsykiatrikern och övriga psykiatriker på Karlsuniversitetet i Prag var redan i full gång med sina LSD-försök på ineliggande patienter. Författarens tackord i början av hans bok *Människans okända världar* fylls av namn på psykiatriker och forskningscenter i Europa och USA som hållit på med LSD-experiment på tusentals och åter tusentals människor. Boken är fylld av hans pseudovetenskapliga experiment på människor som inte får komma till tals annat än genom psykiatrikern själv. Hans lustfyllda beskrivningar av personernas hallucinationer och upplevelser med sexuella antydningar ger inget annat intryck än en galen psykopat i vit rock som endast har möjlighet att få utlopp för sina böjelser genom sin betvingande roll som psykiatriker med total maktbefogenhet över patienterna.

Det står fullständigt klart när man studerar Grof, att LSD-vågen på 1960-talet och den nya vågen i slutet av 1980-talet aldrig kommit till stånd utan psykiatrin. Experimenten började innan CIA intresserade sig för dem. Minst fyrtio- säkerligen närmare femtiotusen människor, kanske fler, fick LSD under 1950- och 60-talet av psykiatriker. Deras

berättelser och upplevelser smittade av sig till hippie-kulturen och sedan gick det som det gick. Hippierörelsen började som en fredsrörelse utan droger - "Love and Peace!" - som en protest mot vietnamkriget. CIA skulle snart ändra på det med psykiatrins hjälp.

Stanislaf Grof var fortfarande verksam i början på 1990-talet, kanske inte med LSD, men i ett slags center vid namn "Transpersonal Center" där man genom att "hyperventilera" råkar in i ett annat slags snurr.

En annan LSD-profet från 60-talet är psykologen Terence McKenna. I början av 1990-talet propagerade han i en intervju i en amerikansk knarktidning⁴⁹ för ett ännu mer djävulskt hallucinogent medel, DMT, som påstås vara 10 000 gånger starkare än LSD. Men den fruktansvärda effekten varar bara i genomsnitt sex minuter och McKenna ansåg det därför vara "ofarligt". McKenna har skrivit en bok om psykedeliska droger som heter *Food of the Gods*. Han var även involverad i ravepartyn i USA i början på 1990-talet.

Dagens LSD-våg är definitivt inte oförklarlig. Vi behöver inte leta efter "fel" i samhället. Felet är de LSD-tokiga psykiatriker som fortfarande ligger bakom, men ännu inte uppmärksammas.

CIA blev intresserade av LSD då "det kunde bryta ner beteendemönster, för detta gav möjligheter till avprogrammering eller hjärntvätt".⁵⁰ John Marks, tjänstemannen vid utrikesdepartementet i USA som fick tillgång till 2000 CIA-experiment skrev en bok om CIA, *The CIA and the Cult of Intelligence*. Vid ett tillfälle hade John Marks sagt till Times-journalisten Norman Kempster att CIA:s intresse för LSD gav upphov till den internationella drogmarknaden. Utan dessa experiment, av vilka de flesta genomfördes av psykiatriker på sjukhus och universitet, skulle såväl 1960-talets - som dagens - drogkultur aldrig blivit verklighet. Ty psykiatrikerna fortsätter med LSD-experimenten.

Kommittén för Mänskliga Rättigheter i Schweiz avslöjade sommaren 1990 att en psykiatriker i Schweiz utförde omfattande LSD-experiment och att ett dödsfall inträffat. Tidningen *Soontagsbick*⁵¹ slog upp historien och berättade att KMR anmält LSD-psykiatrikerna till hälsoministeriet - som ursprungligen gett de 30 psykiatrikerna tillstånden - men som sedan drog tillbaka tillstånden efter uppståndelsen. Flera hundra patienter hade utsatts för bisarra LSD- och amfetaminexperiment - psykiatrikerna kallade det terapi. Psykiatrikern hade bjudit in 14 personer till sin sommarstuga för ett LSD-seminarium och gett alla LSD. En hade dött i samband med detta. Dagarna innan *Soontagsbick* kom ut med artikeln om detta avgick den ansvarige psykiatrikern. Nyheterna kom ut på TV, radio och övrig media, samt på löpsedlarna. En patient som fått LSD-behandling under fem års tid trädde fram. Han såg ut att vara 60 år gammal trots att han bara var 40 och han orkade knappt arbeta längre.

Även i Storbritannien förekom LSD-experiment. Den 2 augusti 1999 lämnade brittiska advokater in en stämningsansökan mot den statliga hälsovårdsmyndigheten på uppdrag av 85 personer som på 1960-talet "medicinerades" med LSD. Enligt advokatfirman uppgår skadeståndskraven till flera miljoner pund. Både i Danmark och Norge har skadestånd krävts för psykiatrikernas experiment med LSD såväl som lobotomier. Psykiatrin är en dyrbar erfarenhet för staten och en smärtsam för patienten.

Ecstasy

Ecstasy är definitivt ingen nyhet. Det lär ha framställts redan 1914 av läkemedelsföretaget Merck som ett bantningsmedel. Men det släpptes aldrig ut på marknaden. Receptet fanns dock kvar. I slutet på 1960-talet, då LSD narkotikaklassificerades, började psykiatrikerna att använda en ny designerdrog istället: metamfetamin (MDA). De påstod att det kunde förbättra "patientrelationen". När MDA senare blev narkotikaklassificerat övergick psykiatrikerna till *ecstasy* vars kemiska beteckning är MDMA. Även nu hävdade de att ecstasy kunde "förbättra empatin" mellan patient och psykiatriker. Och spridningen av ecstasy följde exakt samma mönster som för LSD. Det spreds av psykiatriker vid universiteten, så kallat "trickle-down". Dr Mats Humble, biträdande överläkare vid Huddinge sjukhus, skriver 1989:

"Ett antal amerikanska psykoterapeuter fortsatte att använda MDMA som hjälp att få 'den rätta' kontakten med sina patienter. Vid Stanford, ett amerikanskt universitet nära San Francisco hade 1987, enligt en undersökning, 39 procent av studenterna använt 'Ecstasy' eller MDMA minst en gång. Användarna hade brukat drogen i genomsnitt 5,4 gånger."

I slutet av 80-talet kunde man läsa en liten notis i *Expressen* om hur ecstasy spred sig:

"Psykologer, psykoterapeuter började omedelbart att lansera ecstasy med fantastiska lovord. Det skulle laga spruckna relationer, äktenskap, stimulera till kontakter och till och med rädda världsfreden, menade de."

Metamfetamin som psykiatrikerna lovordade är idag en av USA:s värsta droger. Det sade Clintonadministrationen i en pressrelease 1999. Användningen av detta "fattigmansheroin" sprider sig som en löpeld runt om i USA och håller på att överträffa crack-vågen från 1980-talet.

Bensodiazepinerna - ett "oroande" medel

1995 larmade FN om att läkemedelsbolag i vissa länder sålde enorma mängder psykofarmaka till utvecklingsländer som sedan via mellanhänder smugglade drogerna vidare tillbaka till Europa och USA. Ett medlemsland i FN hävdade att handeln i vissa länder kan jämföras med handeln av kokapasta (oraffinerat kokain).⁵²

I början av februari 1998 gjorde tullen i Sverige det största beslaget hittills av Rohypnol. En ensam beväpnad bilförare hade med sig ett parti på närmare 90 000 tabletter á 1 mg. Mannen dömdes till fem års fängelse. Detta var förmodligen bara några månadsransoner som försvann i Sverige. Denna omfattande handel har resulterat i att pillerkonsumtionen bland ungdomar i Sverige, Norden, övriga Europa och USA gått upp ofantligt under det senaste decenniet.

Sex elever vid en skola i Mönsterås fick under mitten av 1990-talet tas om hand av skolsköterskan efter att de tagit bensodiazepiner, förmodligen Rohypnol. En av eleverna fick föras till sjukhus. Alla blev kraftigt påverkade av tabletterna. Det var i samband med denna händelse som problemet uppmärksammades ordentligt - men det var definitivt inget

nytt problem - varken i Sverige eller utomlands.

I Danmark tog var tionde tretton- till fjortonåring bensodiazepiner under 1985. I Sverige hade upp till sex procent av svenska skolungdomar använt lugnande medel och/eller sömnmiddel vid den tidpunkten. Förmodligen har uppmärksamheten kring dessa medel gjort att siffrorna sjunkit en aning. Knappt 4 procent av pojkarna i årskurs 9 hade under 1997 använt dessa medel illegalt och siffrorna för flickor låg runt 5 procent.

Under de senaste åren har det skett en enormt ökning av försäljning av psykdroger på den illegala marknaden. Det gäller främst bensodiazepiner, det vill säga lugnande medel och sömnmiddel, och i första hand Rohypnol. De blandas med sprit till så kallade "turbo" eller andra droger som då kallas "speedballs" och ger en ordentlig kick - ofta oberäknelig sådan. Många besinningslösa våldsdåd har utlösts genom psykdroger och alkohol som vi skall se i ett kommande kapitel. Omfattningen av denna handel var det som föranledde FN att slå larm om den här försäljningen år 1995. Man menade att bland andra Schweiz, det världsledande producentlandet för dessa medel, som inte har skrivit under 1971 års psykotropkonvention, helt legalt säljer bensodiazepiner till mindre nogräknade grossister i andra länder som står utanför konventionen. I rapporten står det:

"(FN) är oroad av färsk rapport som pekar på att etablerade kriminella grupper i några länder ökar sitt engagemang i en olaglig handel med bensodiazepiner eftersom detta tycks ge vinster som är jämförbara med vad andra illegala droger kan ge men till en klart lägre risk."⁵³

Att bensodiazepinerna fortfarande är ett stort problem även i Sverige är ingen nyhet. Att närmare en miljon svenskar tagit lugnande medel (innan "lyckopillren" tog över) och hundratusentals blev beroende av dem har ältats i varje veckotidning de senaste tio åren. Att de dessutom utvecklats till de mest omsatta medlen på den illegala marknaden har varit känt för polisen under ett bra tag. 1991 intervjuade jag polischefen för gatulangningsgruppen i Stockholm som sa att "den nya företeelsen är ökningen av bensodiazepiner. Det är en oerhörd ökning."

Det har definitivt inte minskat. Det var en nyhet på den tiden - men inget har kunnat göras för att stävja marknaden. FN säger vidare i sin rapport:

"Ett decennium efter bensodiazepinernas kontroll (genom 1971 års konvention) tillhör de fortfarande de psykotropiska (medel som påverkar psyket) substanser som mest frekvent avleds från en laglig produktion och handel in i en illegal handel."

Vi har i Sverige och andra länder sett en ökning av inbrott i apotek och på läkarmottagningar, såväl som förfalskade recept. Men detta utgör bara en bråkdel av den illegala handeln. Det mesta kommer från "respekterade" läkemedelsbolag som säljer till andra länder, främst till Afrika och Sydamerika varifrån de senare smugglas vidare tillbaka till Europa och USA. I § 95 i FN:s rapport skriver man:

"Den illegala marknaden fastställdes i undersökningen som det viktigaste tillflödet av missbrukade bensodiazepiner till de drogberoende, detta som ett tillskott till de bättre kända tillflödena genom missbrukade recept, förfalskade recept och stölder från apotek."

Under ett seminarium hos Interpol 1994 rapporterade en chilensk delegat att denna illegala handel kunde jämföras med handeln med kokapasta.⁵⁴ Det visar på den oerhörda omfattning som denna illegala handel tagit. Flera andra länder, såsom USA, Frankrike och England rapporterade även om omfattande illegal handel av psykedroger. Av FN:s 190 medlemsländer är det bara 132 som ratificerat 1971 års konvention (1998). Belgien, Österrike och Schweiz tillhör de europeiska länder som ej tillämpar konventionen. Vissa länder, läs i första hand Schweiz, har alltså exporterat tonvis med narkotiska medel till "legala" grossister i utvecklingsländer med föga eller ingen kontroll som sedan säljs vidare till mellanhänder vilka sedan i sin tur smugglar det vidare till de länder som ratificerat avtalet såsom Sverige och USA. Det handlar alltså inte i första hand om hemkemister eller illegala laboratorier, det är läkemedelsbolagen som säljer - och de vet naturligtvis om var det till sist hamnar. Rohypnol tillverkas även i Tjeckien varifrån det sker en stor smuggling till övriga länder i Europa. Roche skyllde på att den största handeln sker med illegalt tillverkade tabletter, men glömde nämna att företaget i Tjeckien tillverkade medlet på licens från Roche. Smugglingen till USA är enorm och sker i första hand från länder som Mexiko och Colombia.

1997 jämställde USA:s regering Rohypnol med heroin, det vill säga det hamnade i schedule 1 klass. Den verksamma substansen i Rohypnol är flunitrazepam vilket är cirka tio gånger starkare än valium och intensifieras av alkohol och andra droger. Rohypnol har visserligen aldrig godkänts som medicin i USA, men det är intressant att notera att det hamnade i schedule 1. Men det är kanske inte så konstigt i och för sig när man hör talas om heroinmissbrukare som "grundar" med Rohypnol för att få samma kick med en mindre mängd heroin eller, i total brist på heroin, enbart Rohypnol. Amfetaminister blandar Rohypnol med amfetamin och får "speedballs". USA:s regering hade noterat en stor mängd våldsdåd i samband med Rohypnol. Omkring 2500 rättsfall fanns noterade där Rohypnol varit en ingrediens i våldet innan det klassificerades som schedule 1 drog. Det är vanligt att medlet hålls i drinkar hos unga kvinnor och den efterföljande black-outen gör att de kan utnyttjas sexuellt. I flera fall har dödsfall inträffat. Bara ett par gram räcker för att en vanlig person kan råka ut för andningsstillestånd. I USA kallar man Rohypnol för "date rape drug".

I Sverige såldes Rohypnol dock som vanligt i klass IV men uppklassificerades till klass-II i början på år 2000. Idag toppar Rohypnol listan på upptäckta förfalskade recept. Även i Sverige har flera incidenter med våldtäkter inträffat där kvinnorna rapporterats blivit totalt utslagna och viljelösa efter att ha druckit sin drink eller öl. Uppmärksamheten kring detta har gjort att tillverkaren Roche kommit ut med en ny tablett som är färgad både på utsidan - och insidan. En liten kapsel med blått färgämne gör att all vätska färgas om den löser upp sig. Ungefär som om det skulle vara lösningen på våldsproblemet. Den legala utförskrivningen av Rohypnol liksom övriga bensodiazepiner har minskat sedan introducerandet av lyckopillren, som tagit över den delen av den "legala" marknaden. Men däremot har smugglingen ökat katastrofalt.

Från 1990 till 1993 gjorde man cirka 50 beslag om året. 1996 hade det ökat till 200

beslag och under 1997 närmare 250 beslag. I början av 1998 fastställde Högsta Domstolen ett prejudicerande fall som gällde insmugglandet av ca 22 000 tabletter Rohypnol. Mannen som dömdes fick två år för grovt narkotikabrott och grov varusmuggling. Bara två dagar senare anlände ett parti med 90 000 tabletter till Helsingborg. Men det är naturligtvis inte bara Rohypnol som missbrukas. Många andra psykdroger används - och det är ofta läkarna som skriver ut dem. I slutet av 1995 anmälde nio läkare i Skåne för att ha skrivit ut totalt fem liter morfinlösning till en missbrukare. Missbrukaren själv skrev i ett brev till Socialstyrelsen att han var "upprörd över hur lätt det är att få tag i narkotika". En narkotikaliga i Falun fick stora mängder narkotika på recept av en läkare i Uppsala. Huvudmannen i ligan fick ett och ett halvt års fängelse. Läkaren ingenting, möjligen en varning. En annan läkare har skrivit ut narkotika till 30 kända missbrukare. En liten klick tunga heroinister hade fått morfinpreparat. Trots en varning 1992 så fortsatte en läkare i Stockholm att skriva ut tung narkotika till flera kända missbrukare. Minst 14 var grava missbrukare. Läkaren miste dock legitimationen, vilket inte tillhör vanligheten. Detta har föranlett polisen i Stockholm att anmäla alla läkare som skriver ut stora mängder bensodiazepiner till missbrukare. Säkerligen ett 50-tal läkare har redan anmälts. Rohypnol narkotikaklassificerades först i januari 2001.

1998 skrev jag till socialministern och begärde att Rohypnol skulle dras in från marknaden. Ärendet hamnade hos Socialstyrelsen som började utreda. Läkemedelverket trädde dock emellan och ville inte dra in medlet. I skrivande stund har justitieminister Bodström trätt in och krävt indragning vilket återigen stötte på patrull hos det "privatägda" Läkemedelverket.

Legalisering

Psykiatriker över hela världen har stått bakom och står bakom dagens legaliseringskampanjer för droger. Under början och mitten av 1990-talet skrev en psykiatriker i Liverpool ut gratis recept på heroin insprutat i cigaretter som missbrukaren sedan kunde hämta på apoteket. Han skröt med att han använde light-cigaretter för att undvika cancerrisken. Men redan 1959 misslyckades psykiatriker Lady Frankau i England med att behandla ett antal heroinmissbrukare som varje dag fick komma och hämta sin dos. 1961 uppmärksammade polisen att dessa heroinister lärde upp nya missbrukare och att missbruket spred sig till andra grupper. Behandlingen hade alltså motsatt effekt. I Brainkommitténs rapport visade det sig att Lady Frankau hade störst misslyckande med de kriminella i gruppen. Detta kände man förmodligen redan till i Sverige när det största misstaget inom den svenska drogpolitiken började.

Legaliseringsförsök i Sverige

1965 lades den definitiva grunden till dagens drogkriminalitet i Sverige. En enda psykiatriker, Sven-Erik Åström, delade då ut 3,4 miljoner doser amfetamin och cirka 600 000 doser opiater.⁵⁵ Medicinalstyrelsen sanktionerade, inofficiellt, experimentet som avsåg att stävja kriminaliteten. Det gigantiska knarkexperimentet slutade 1967 med ett antal dödsfall, kraftigt ökad kriminalitet samt en rejäl hausse på missbrukarmarknaden. Under

två-tre år hade då ett fåtal psykiatriker, och i slutet endast en psykiatriker, försett ca 160 missbrukare med narkotika tillräckligt för att förse en stor del av Stockholms alla missbrukare med droger och befästa missbruket med en så gott som jordbävningssäker grund ända fram till dags dato. Hösten 1967 skakades Sverige av ett stort narkotikabeslag. Beslaget av en miljon insmugglade Preludintabletter resulterade i den dittills mest välbevakade rättegången i Sveriges historia. Det var ett av resultaten utifrån detta frikostiga utskänkande av narkotika. När den legala tillgången väl snörptes åt resulterade det nämligen i flitiga smugglingsresor till utlandet.

Hur det började

Första gången ett "rekordbeslag" gjordes i Sverige skedde dock redan 1954. En köpman blev fasttagen i en trafikkontroll. I bilen hade han 10 000 amfetamintabletter, ett rekordbeslag på den tiden. Men detta var ingen smuggling i vanlig mening. Det visade sig att mannen haft stor hjälp av svenska läkare, skrev *Aftonbladet*:

"I samband med avslöjandet har undersökningsledaren, stadsfiskal Harald Freijd, anmält ett 25-tal läkare i Stockholm hos Medicinalstyrelsen. De har genom flagrant bristande kontroll bidragit till att narkotika hamnat på svarta börsen."

Lite senare framkom det att 42 läkare försett mannen med recept på tusentals tabletter med amfetamin och opiater. Mannen hade betalat 10 till 15 kr per telefonrecept och 3,70 per 100 tabletter. Han sålde dem för 1 krona styck. 1961 skrevs det t ex ut totalt 626 000 narkotikarecept helt legalt över hela Sverige. Det minskade fram till år 1965 då antalet var nere i "bara" 156 430.⁵⁶ 245 läkare hade dock redan anmälts till ansvarsnämnden mellan 1957 och 1964 för alltför frikostig utskrivning av narkotika. Media började nu uppmärksamma att det plötsligt fanns "gatunarkomaner" i Sverige.

Psykiatriker och en del vanliga läkare ville nu få lov att skriva ut narkotika till dessa "stackars" narkomaner. De protesterade mot samhällets restriktioner. Debatter blossade upp i radio och media för en legalisering.

"Det stora genombrottet kom i tidningen Expressen våren 1965. Tack vare tidningens dåvarande kulturchef Bo Strömstedt fick Frank Hirschfeldt i stort sett obegränsat utrymme på kultursidan för att plädера sin syn på missbruksutveckling, dess orsaker och vad som borde göras."⁵⁷

Tidningen *Aftonbladet* gjorde i april 1965 en intervju med socialläkare och psykiatriker John Takman som plädераde för legal utförskrivning under rubriken, "Svenska läkare vill bota knarkare - med narkotika." Dåvarande RFHL och ett antal psykiatriker gick i spetsen för att få skriva ut narkotika. I april 1965 började ett fåtal läkare ta sig an "patienterna". Syftet uppgavs vara att trappa ner doserna till noll. Inte någon gång hände detta - tvärtom höjdes de flesta doserna - ibland katastrofalt. Som mest deltog 10 läkare men efter ett tag var det bara en psykiatriker kvar - Sven-Erik Åström. Han fortsatte med verksamheten fram till våren 1967 då Medicinalstyrelsen beordrade honom att sluta efter ett uppmärksammat dödsfall. Flera andra personer dog i samband med dessa utförskrivningar. Det urartade

totalt. Missbrukare kunde få narkotika för en vecka i taget, men om de förbrukat den innan, fick de ett nytt recept. De flesta sålde narkotikan vidare till andra, rapporter finns om taxiresor mellan Sergels torg och psykiatriker Åströms mottagning, och antalet missbrukare ökade kraftigt. Från oktober 1965 till januari 1966 hade antalet "patienter" ökat från 35 till 68. Ryktet spred sig om denne välvillige psykiatriker. I maj var det 80 deltagare, i september hade det ökat till 100 personer. Totalt skulle 156 personer få ofantliga mängder narkotika som de spred vidare i en allt större krets.⁵⁸ En narkoman som polisen gripit hade kvitterat ut sammanlagt 14 670 ml amfetaminlösning, 8 230 ml Ritalinalösning, 24 345 amfetamintabletter, förutom ett flertal recept på olika opiater. Under de två åren psykiatrikern skrev ut narkotika skrevs det ut 482 000 amfetamintabletter samt 1500 liter injektionslösning, 43 000 opiattabletter och 335 liter i injektionsform. I slutet steg förskrivningen till 100 normaldosor per person om dan i genomsnitt.

"Varken förr eller senare har antalet missbrukare ökat så dramatiskt under så kort tid som i anslutning till försöksverksamheten med legal tilldelning av narkotika."⁵⁹

Kriminaliteten ökade mycket snabbt bland missbrukarna under denna tid. Medan var femte person som gripits 1965 var missbrukare, så var varannan gripen personer missbrukare år 1967. År 1965 var 19 procent av häktes klientelet injektionsmissbrukare. 1968 hade det stigit till 39 procent, alltså en fördubbling. Smugglingen av tabletter ökade drastiskt under 1967 och polis och tull uppskattade smugglingen av amfetamin till 25 miljoner tabletter.

RNS tidning *Narkotikafrågan* intervjuade 1994 en kvinnlig polis, Eva Brännmark på Solnapolisen, som sedan arbetade som kriminalkommissarie på rikspolisens narkotikaavdelning. Hon var med under denna tid som patrullerande konstapel och berättade: "Vi hämtade oss aldrig från den perioden. Vi förlorade kontrollen. Inte ens idag har man hunnit ikapp." Eva Brännmark anser att de få åren lade grunden till dagens narkotikamissbruk. Hon besökte ofta missbrukarna på den tiden i deras kvartar innan legalförskrivningen började.

"Vi kände dem väl och de kände oss. Men plötsligt satt det tio, femton påtända personer i de där lägenheterna. De hade fullt av sprutor och ampuller på bordet. Vi kunde inte göra något för de hade fått narkotika på recept."

"Experterna" bakom legaliseringen

Den schweiziske psykiatrikern Hans Kind från universitetet i Zürich, som var en av initiativtagarna till den beryktade Zürichparken säger:

"Heroin är, under förutsättning att det är rent heroin, en säkrare drog, om man tänker på kroppsskador, än vad nikotin och alkohol är. Den största skadan görs genom samhällets försök att kriminalisera droger. Jag stöder Amsterdammodellen när det gäller avkriminalisering av drogkonsumtion såsom heroin, hasch och övriga droger. Jag håller inte med om att haschkonsumtion leder till kraftigare droger. Det är som att säga att mjölkdrickning leder till alkoholkonsumtion. Rent heroin kan användas på ett säkert sätt om det används under rena förhållanden."⁶⁰

En annan psykiatriker i Schweiz yttrade sig i samband med detta:

”Vi närmar oss vårt mål med en sprutpark i varje europeisk stad före 1992 när gränserna öppnar sig.”

Som tur är så hade psykiatrikerna lite svårt med förutsägelsen men det var inte långt ifrån att de fick rätt. Schweiz fick ett delikat problem efter att de stängde drogparken Letten. Det visste inte hur de skulle få fram tillräckligt med legalt heroin till de flera tusen sprutnarkomanerna som sprang omkring vilsna i staden. Inget land ville sälja till dem. Det föreslogs att de skulle kontakta maffian i Colombia som då även börjat odla och förädla heroin, förutom kokain.

CIA-psykiatrikern Louis ”Jolly” West vid universitetet i Los Angeles, UCLA, var som vi tidigare sett framsynt redan för ett par decennier sedan när han sade:

”Morfin, heroin och syntetisk narkotika skulle mycket väl kunna vara receptbelagda droger inom psykiatri” och att ”idén att klänga sig fast vid ett drogfritt tillstånd är ett förlegat synsätt ... när billiga, säkra och behagliga sinnesförändrande droger finns tillgängliga för vem som helst, läkare eller patient.”⁶¹

Möjligen hade psykiatriker Freek Polak från Nederländerna läst Wests uttalande när han bildade en förening med psykiatriker och likasinnade för att försöka legalisera drogerna i Nederländerna. Det var i början av 1990-talet i Amsterdam som han var med och bildade Netherlands Drug Policy Foundation som genast började samarbeta med andra liknande organisationer utomlands. Man vill avskaffa narkotikförbudet och således göra det möjligt även för små barn att använda droger fritt. En av anledningarna var säkert att psykiatriker Freek Polak i alla år rökt marijuana själv - något som han erkänner utan omsvep, samtidigt som han har en privatpraktik där han tar emot patienter för behandling. Han tycker att systemet med coffeshops fungerar bra men vill helst fördubbla dem samt göra handeln med droger laglig. Det är fortfarande olagligt att sälja cannabis till caffèerna! Polak vill att staten tar över leveransen och förser kunderna med en slags ransoneringskort. Han och hans kolleger tycker det är en mänsklig rättighet att få använda och sälja droger.

Det är dessa människor som ytterst ligger bakom Hollands liberala syn på droger som nu spritt sig till övriga länder inom EU. Psykiatrikerna verkar dock oftast bakom kulisserna och ”släpper fram” socialarbetare, politiker och andra företrädare som för ut deras kampanjer i samhället. ”Narkomani är en sjukdom”, ”narkomaner går inte att rehabilitera” etc. Fungerande drog-rehabiliteringar motarbetas på allehanda sätt. Rehabiliteringshem motarbetas och läggs ner. Motståndet mot legaliseringen tröttar ut samhället till den grad att den till slut smygs in utan problem. Det tar tid men det är en fungerande metod. Psykiatrikerna och läkemedelsbolagen förlorade kontrollen över sin inkomstbringande drogförsäljning i början och mitten av seklet i och med att den illegala försäljningen tog över. Nu försöker man vinna tillbaka förlorad mark.

Lösningar

Det finns ingen enkel lösning på drogproblemet, som situationen är just nu. Legalisering är

enbart slutet på en lång kampanj bland internationella psykiatriker, läkare och läkemedelsbolag och andra med kapitalintresse för att återvinna en lönsam drogmarknad. Tobaksbolaget Marlboro har registrerat namnet Marley (Bob Marley) i väntan på att cannabis legaliseras så att de kan börja tillverka cigaretter. De människor som sitter fast i drogerna går dock att rehabilitera. De som ännu inte börjat kan räddas om man stoppar nytillförseln och efterfrågan genom intensiv drogupplysning i skolorna - helst av rehabiliterade före detta narkomaner. De är bäst på detta. Jag har själv lyssnat på ett flertal sådana föredrag och är av den åsikten att detta är det enda sättet att få fram en drogfri generation. Först måste man dock inse och föra fram vilka det var som orsakade problemet från början.

En ny syn på drogrehabilitering som strider mot den traditionella medicinska modellen håller dock på att växa fram. Istället för att ge narkomanerna ytterligare droger så ger man dem mängder med näringsämnen som bygger upp kroppen igen efter narkotikans skadeverkningar, främst protein, vitaminer och mineraler. Alfred Libby, fil. dr och chef för Libby-institutet säger: "Narkomanerna svälter helt enkelt ihjäl på grund av proteinbrist." Libby använder stora doser C-vitamin och aminosyror. "Om man förser kroppen med de rätta ämnena i rätta doser, på en cellulär nivå, så kommer kroppen att reparera sig själv."

Forskningskemisten och fil. dr Richard Dan i USA, chef för Diatec Inc säger: "Det mest framgångsrika programmet jag sett är Narconon där de avgiftar narkomaner utan droger. Det 26 år gamla programmet använder vitaminer såväl som ett avgiftningsprogram för att eliminera skadliga ackumuleringar av drogresten från fettvävnaderna."

Bernard Rimland, fil. dr vid Institute for Child Behaviour Research i San Diego säger: "Jag tror att det är långt mer förnuftigt och mer försvarbart att först och främst arbeta med näringsämnen, med ämnen som är naturligt förekommande i kroppen."

Med. dr Stephen Langer vid California's Contra Costa County Drug Abuse Program säger: "Det finns många sofistikerade sätt att bedöma personers bristsymtom och behandla deras obalans. Jag rekommenderar verkligen en näringsinriktad behandling tillsammans med en genomgripande förändring i livsföringen."

Med. dr Joseph Beasley vid New Yorks största privata alkoholsthem berättar om en ny undersökning som gjorts av forskare på universitetet i Texas: "De tog en testgrupp som de inte gav någon näring och en annan som fick näringsrik mat plus ett näringstillskott, de tog även bort kaffe, cigaretter och kemiska tillsatser. De lärde dem också hur de skulle handla mat. Resultatet blev 100 procent bättre rehabilitering hos den grupp som fick näringsrik mat och tillskott." Beasley berättar att de själva tog över en grupp med blandmissbrukare som alla hade misslyckats med tidigare sjukhusrehabilitering med droger. Vissa hade varit på behandlingsprogram 20 gånger. Det hade inga som helst framtidsutsikter. "Vi lyckades få 75 procent stabila efter 12 månader."

Den verkligt farlige droglangaren

Att psykiatrikerna ytterst ligger bakom 1900-talets enorma drogkonsumtion råder det ingen tvekan om. Psykiatriker som experimenterade med LSD på filmstjärnor under 1950-talet

blev överösta med förfrågningar från personer som hört talas om upplevelserna från olika kän_disar. Cary Grant tillhörde bara en av de skådespelare som flitigt förespråkade LSD efter att ha fått drogen genom psykiatrin. Det spred sig blixtnabbt. 1964 skrev två forskare på NIMH, varav den ena var chef för NIMH Psychopharmacology Services:

”Helt klart så har den terapeutiska användningen av dessa ämnen utforskats av psykiatriker vid många tillfällen ... Med mycket av de publicerade verken följer dock en antydan eller en öppen inställning om att den vunna självkunskapen ... som kommer från dessa droger kan vara av värde eller nytta för individer som annars inte anser sig vara psyki_at_riskt sjuka.”⁶²

Dessa två forskare hade pekat ut något som senare skulle komma att kallas ”recreational drugs” eller ”avslappningsdroger”.

Drogeran hade anlänt!

Psykiatriker Roy Grinker, redaktör för American Medical Association, AMA:s *Archives of General Psychiatry*, beskrev 1963 exakt hur denna psykiatriskt skapade transformering skett:

”Drogens (LSD:ns) effekter på patienterna intresserade många psykiatriker som tog drogen själva. Vissa, som blev förälskade i det mystiska hallucinatoriska tillståndet blev till slut i sin ’mystik’ diskvalificerade som kompetenta forskare. Lekmän ’hembrände’ drogen för dess behagliga effekt och ett antal författare publicerade berättelser och böcker om ämnet för lekmännen. Filmskådespelare lovprisade dess fördelar och TV-psykiatriker fastslog dess helande krafter ... Nu började de skadliga effekterna bli mer uppenbara ... Här har vi återigen berättelsen om ondska som resultat från oförnuftiga råd om användningen av en potentiellt värdefull drog, ogrundade påståenden, omdömeslös och förhastad publicering, samt brist på en passande yrkeskontroll.”⁶³

Men då var det för sent! Idag pågår det fortfarande forskning på hallucigena droger i ett flertal länder. Förmodligen är det ett led i legaliseringen. I en artikel i *New York Times* så sent som i mars 2001 hävdar kända professorer att LSD såväl som meskalin, peyote från kaktusar och psilocybin från svampar kan hjälpa människor med psykiska besvär.⁶⁴

Att kriget mot droger misslyckats så uppenbart beror till stor del på att vi misslyckats att stoppa den minst synliga men mest flitiga drogförespråkaren av dem alla: psykiatrikern.

Referenser finns i boken